

Sepa talu lugu

Atra küla

1864. a aprillis ostis minu vanavanaisa Petrus Vääri (Währi) Palupera mõisniku Karl Baron von Bruiningki käest Mikko Petruse kinnistu nr. 176 (talud nr. 4 ja 5). Petrus Vääri ostis korraga kaks talu, ühe oma perele "Mikko Petruse" kinnistu talu nr. 4, mis hiljem nimetati Sepa taluks. Selle talu pärandas ta oma pojale Karl Väärile. Oma teisele pojale Peeter Väärile kinkis Petrus Vääri "Mikko Petruse" kinnistu talu nr. 5, Sepa talu naabertalu, mis hiljem nimetati Miku taluks. Petrus Vääri oli jõukas põllu- ja ärimees, vallakohtunik ja vennaste koguduse ettelugeja. Petrus Vääri oli abielus Vio (Wio) Kukke'ega Pangodist.

19. sajandi viimastel aastatel põles Sepa talu esimene elumaja ära. Selle asemele ehitati 20. sajandi algul palkidest uus elamu. Sajandi algul ehitati ka suurtest maakividest sigala, laut, küün, hiljem hobusetall.

Teised hooned olid ehitatud palkidest - rehi oli pikk hoone paljude suurte ruumidega erinevateks vajadusteks. Palkidest, osaliselt kahekordsesse aidahoonesse mahtusid peale aitade töökoda, tollakuur ja suvised tüdrukute toad. Talu ümbruses oli kolm tiiki, millest ühe kaevamisel olevat välja tulnud palkidest ehitise jäänused. Leiti suuri maakive ja ehitusmaterjali osi. Kohalike pärimuse järgi olid seal keskajal olnud lauamõisa kindlustatud kaitseehitised ning naabertalu Miku aia- ja õuemaadel kirik või kabel ja klooster vaimulike eluruumidega. Rahvapärimuse järgi oli Miku talu õunaaias kloostri kaev, kuhu olevat peidetud Liivi sõja ajal hõbedast ja kullast kirikuvarad. Kaev aeti kinni ja kaeti murumätastega. Sepa talu aia lõpus oli omapärane suurtest kividest kõrge kungas - väga vana lubjapõletusahi, mida kasutati veel minu isa ajal. Rõngu suunas lõppesid Sepa talu maad mäetaolise moodustisega, mida peeti rahvapärimuse järgi põliseestlaste muldkindluseks. Eesti Vabariigi ajal ehitati sinna vaatetorn, mida sakslased II maailmasõja ajal kasutasid lennukite vaatluspunktina. Tornisakslased, nagu meie neid kutsusime, käisid Sepa talu karjas olevaid lapsi vaatamas ja töid meile šokolaadi.

Peale Petrus Vääri surma 1909. a päris Sepa talu nende poeg Karl Vääri, minu vanaisa, kes oli kolm korda järjest vallavanem, arukas ja asjalik põllumees. Karl Vääri abiellus Liisa Körv'uga Koordi talust Viljandimaalt. Liisa Körv, minu vanaisa, oli pärit väga jõukast ja haritud linakaupmeeste perekonnast. Tema tõi meie tallu kultuurihuvi ja pani rõhku laste haridusele.

Öde Tiina Kimuga 1944. a paiku

Esimeses reas (vasakult): lapsehoidja Miina, Eda Liini tädi Helene-Elisabeth Vahtrik, öde Tiina, vanaema Liisa Vääri, ven Ülo, suviline; teises reas vasakult: Miili, ema Linda Liin, isa Karl Liin, Eda Liin, suviline, tädimees dr. Bruno Vahtrik, tädipoeg Vello Vahtrik Sepa talu ööel 1939. aastal

Peale Karl Vääri surma 1930. a päris Sepa talu Karli ja Liisa tütar Linda Johanna, minu ema. 1929. a oli ta abiellunud Karl Liin'iga, kes tuli siis Sepa tallu põllumajandust organiseerima - osteti seemnevilja, tõuloomad, ehitati kanala. Karl Liinil oli lõpetamata kõrgharidus nii agronoomia kui juura alal. Ta oli Rõngu-Otepää Munaühisuse esimees. Sepa talus peeti palju kanu ning munad läksid läbi Munaühisuse müügiks Inglismaale. Karlil ja Lindal sündis kolm last - mina - Eda, öde Tiina ja vend Ülo.

1940. a tuli Sepa tallu kiri, milles teatati, et Sepa talu on riigistatud. Isa läks selle peale rongiga Tallinna Johannes Lauristini jutule. Jutuajamise tulemusena küsimus lahenes ning Sepa talu jäeti meie pere valdusesse. Sõja ajal oli rindejoon täpselt Atramõisa kohal. Perekond oli sunnitud ka mõneks ajaks Pikasilla lähedale sõjapakku minema. Selle aja jooksul põlesid ära talu rehi ja aidad.

1948. aastal isa arreteeriti ja saadeti vangilaagrisse ning ema oli sunnitud põgenema isa, Karl Liini, kodutallu. Sepa talu läks kolhoosi valdusesse ja sellest sai kolhoosi keskus. Eesti aja alguses sai meie perekond talu tagasi ja praegu kuulub see minu venna Ülo tütardele, kellel on soov talu taastada.